

איזהו נשך פרק חמישי בבא מציעא ע"א

עין משפט
נר מצוה

ק"א א מ"י פ"ה מהלכות
מלוה וזה הלכה ב
סמך לאחין קלף טו"ש י"ד
ס"י קטן ספ"ק א'
ק"א ב מ"י שם הל' ז
סמך לאחין קלף
טו"ש י"ד ס"י קטן ספ"ק
א'

ק"ב ג מ"י פ"ד שם
הלכה ז סמך שם
טו"ש י"ד ס"י קטן ספ"ק
ב'

ק"ב ד טו"ש שם:
ק"ד ה ו מ"י פ"ה
מהלכות עדנים
הלכה ז טו"ש י"ד ס"י
קטן ספ"ק י'

ק"ב ו מ"י שם פ"ז הל'
יב סמך שם:
ט [מ"י פ"ט מהל' עדנים
הל' ז טו"ש י"ד ס"י קטן
ספ"ק י']

ק"ב ז מ"י פ"ז מהל'
איסורי ביאה הל' טז
סמך לאחין קטן טו"ש י'
א"ש י"ב כ טע"ק י':
ק"ב ח מ"י שם ע"ין
בהשגות ובמ"מ
טו"ש י"ב טע"ק י'

מוסף רש"י

אדם קורא לחבירו רשע
יורד עמו לחייו. מותר
לשאלו ואף למנוע פרנסתו
ולתור למומנתו (קדושין
כח.) ולא לך אלא לגר.
בקדושין (כ.) הוא ועבדו
א"כ. כמה קשה אצקא
של שביעית, אדם שנושא
והוא כפירות שביעית סוף
מותר אלא ענשו, שנאמר
ונמכר לך ולא לך וגו'
(ב"מ ק"ד.) שנאמר לגר.
פרשה אחרת היא הסמוכה
לנמכר לך וזו תשיג יד גר
ומשכר עמך וגו' (קדושין
כח.) זה הנמכר לעבדות
כוכבים עצמה. לחטות
עלם ושאר נכסים ולא לשם
אלהות (שם כח.) ארמלתא
לא תרבי כלבא. שמה
מתאווה ותריענה עליה (ע"י
כח.) ולא תשרי בר
יד רב בארשפזא. דלגנ
לדעיה לא מירתתא שוליא
קול אס מבעיל לו (שם).
ביון דכי שדיא ליה
אומצא מסריך בתרה.
כל עשתא, לא מירתתא
דסברה אי מסריך בתרתי
מימר אמרי אינש אומצא
הוא דשדיא ליה. אומצא
מעט בשר (שם).

לנכרי שרי וע"ל דבני נח
לא קס צדקת דורא זה לא היה עונש שלא היה שעת תחית
כל המתים ולא נענש זה יותר משאר מתים שלא היו צדוקה
שעה אלא חזיריו וכו' צדיל שמהרו מן הרבית אע"פ שלא נטעו
כמו שקיימו אבותינו את התורה
אע"פ שלא ניתן להם:

אדם קורא לחבירו רשע יורד עמו
לחייו. כחב כחב צדקות
הגאונים בשם רב לדוק גאון יורד
עמו לחייו רשאי לשרוף שליש בתואמו
ותימה גדול מנין לו זה:

הא חזינ דלא עבדי הכי
ומתמוטטים. וא"ת דלמא
משום שאל עבירות הכמוצים בלואו
פסוק ושומד על נקי לא לקח וי"ל
דפריך לחזינ דליקים גמורים נמי
מתמוטטין לא"נ לר"ע פריך דדרש
בסוף מכות (דף כד. ע"ש) עושה אלה
עושה אחת מכל אלה לא ימות:

אן עקד זה הנמכר לעבדות כוכבים
עצמה. וא"ת למ"ל למכר בשר עקד
משפחת גר דהיינו נכרי כיון דנמכר
לעבדות כוכבים א"כ נמכר לנכרי וי"ל
דה"ל לעבדות כוכבים של ישראל כיון
פסלו של מיכה א"י אי לאו דכתיב
משפחת גר ה"ל דעקר היינו נכרי אכל
אין למך דלטרטין משום גאולה
קדושים דמגר תושב פניק כ"ש נכרי:

אינו עובד לא את הבן ולא את
הבת. אגב בן נקט בת
דאפילו נמכר לישראל אינו עובד את
הבת: **לא** תרבי כלבא. משום
לזות שפתיים צעלמא לפי שהולך
אחריו^א שלא נחשד שראל על הזכור
ועל הצדמה וגם אין אסור להתייחד:
מלאו

מכירה וגר תושב האמור לענין רבית איני יודע מה הוא גר צדק האמור לענין
מכירה דכתיב^א וכי ימוך אחיך עמך ונמכר לך^ב ולא לך אלא לגר שנא'^ג לגר
ולא לגר צדק אלא לגר תושב שנא'^ד לגר תושב^ה משפחת גר זה הנכרי כשהוא
אומר או לעקר זה הנמכר לעבדות כוכבים עצמה אמר מר ולא לך אלא לגר
שנא' לגר למימרא דגר קני עבד עברי ורמינהי^{הא} אין חגר נקנה בעבד עברי ואין
אשה וגר קונין עבד עברי גר לא נקנה בעבד עברי^{הב} ושב אל משפחתו
בעיני והא ליכא ואין אשה וגר קונין עבד עברי אשה לאו אורח ארעא
גר נמי גמירי דמקני קני דלא מקני לא קני אמר רב נחמן בר יצחק
אינו קונה ודינו כישראל אבל קונה ודינו כנכרי דתניא^{הג} הדרצע הנהנמכר
לנכרי אינו עובד לא את הבן ולא את הבת אמר מר ואין אשה וגר
קונין עבד עברי נימא דלא כרבן שמעון בן גמליאל דתניא^{הח} אשה קונה
את השפחות ואינה קונה את העבדים רבן שמעון בן גמליאל אומר אף
קונה את העבדים אפילו תימא רבן שמעון בן גמליאל ולא קשיא כאן
בעבד עברי כאן בעבד כנעני עבד עברי צניע לה עבד כנעני פריץ לה אלא
הא דתני רב יוסף ארמלתא לא תרבי כלבא ולא תשרי בר בי רב
בארשפזא בשלמא בר בי רב צניע לה אלא כלבא כיון דמסריך
בה מירתתא אמרי כיון דכי שדיא ליה אומצא מסריך בתרה אמרי
אינשי משום אומצא דשדיא ליה הוא דמסריך גר תושב האמור לענין
רבית מאי היא דכתיב^{הו} וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו
גר ותושב וחי עמך אל תקח מאתו נשך ותרבית ויראת מאלהיך
וחי אחיך עמך ורמינהי^{הז} ליון מהן ומלוין אותן ברבית וכן בגר תושב
אמר רב נחמן בר יצחק מי כתיב אל תקח מאתם מאתו כתיב
מישראל תנו רבנן אל תקח מאתו נשך ותרבית אבל אתה נעשה לו ערב
ערב

כדי חייו. הסירו לו יותר מכאן אסור מדרבנן דלמא אתי למיסרך:
רבינא אמר. מתניתין דקתני מלוין אותן ברבית בתלמוד חכם
עסקינן: **טעמא** מאי אמרו רבנן. רבית נכרי אסור שמה ירגיל
הנכרי אכלו וילמד ממעשיו. לא גרסינן דלמא אתי למיסרך: **אס**

כסף תלוה את עמי. עמי ונכרי
באין ללוות עמי קודם: **עניין** ועני
עירך. עניים שהם קרובין וממשפחתך:
עניין קודמין. דכתיב עמך הקרובין
לך: **עני** עירך קודמין לעניי עיר
אחרת. דהנך הוו עמך טפי: **יורד**
עמו לחייו. רגיל להתקוטט עמו כאלו
הכהו וכאלו בל להורגו. ואני שמעתי
רשאי לירד לתוך אומנתו של חבירו
ולמעט מזומותיו של חבירו וקשה
בניי שיתירו חכמים לישראל להקס
ולגמול רעה ועוד דאמר^א צדקות
(דף ג.) עד שמים עשרה שנה מתגלגל
אדם עם בנו מכאן ואילן יורד עמו
לחייו ומאי יורד לתוך אומנתו איכא
הא לייסרו ולכופו לתורה קאמר:
פלוני כפר. שהלוח ישראל צדית:
מתמוטטין. דוק הכי עושה אלה לא
ימות הא אס נמך צנשן ימות: **הללו**
מתמוטטין ועולין והללו כו'. והכי
משמע קרא כל עושה אלה לא ימות
לעולם כלומר ואם ימות אין מוטמו
מוטמו עולם אכל הנותן צנשן ימות
לעולם: **דזיק גמור אינו בולע**.
ואע"פ שמתמוטט עולה ואינו בולע
לעולם: **ולא לך אלא לגר**. לעיל קאי.
ורישא דצרייתא צמסכת ערכין
(דף ל.) בל ורשא כמה קשה אצקה
של שביעית אדם נושא ונותן צפירות
שביעית סוף מוכר מטלטליו כו' עד
לא באת לידו עד שמוכר עמלו שנאמר
ונמכר לך ולא לך אלא לגר: **נמכר**
לעבדות כוכבים. לחטות ע"ס ולשאוב
מים: **אמר מר**. השמא מפרש מאי
קשיא ליה דקאמר איני יודע מהו: **לאו**
אורח ארעא. שהוא מתייחד עמה:
גמירי דמיקני קני. הנקנה צעזד
עברי קונה צעזד עברי: **דסניא**.
דיש חילוק בין הנמכר לנכרי לנמכר
לישראל: **הגרע**. **הנמכר** לישראל ומה האדון קודם
היוצא אינו עובד לא את אס ואל
אס הכה. שנאמר (שמות כה) וצדדו
לעולם ולא לבן: **והנמכר לנכרי**
ילפינן בקדושין (דף פ"ז.) וחשד עם
קונהו ולא עם יורשי קונהו: **אניע**
לה. מוחזק לנוע הוא צניעה שאם
יקלוקו יחד לא יתפאר לגלות הדבר
הלך אסור לקנותו: **פריץ לה**.
ויראה הלא להפקיר לו את עמלה: **לא**
תרבי כלבא. לא מגדל כלב שמה
תקלקל עמו: **אניע לה**. ובטוחה שלא
יודע: **כיון דמסריך סריך מירתתא**.
להיות נרצעת לו: **גר תושב** שקיבל
עליו שלא לעבד עבדות כוכבים ואוכל
נבילות: **אל תקח מאתו כתיב**.
לאחרי קאי וכי כתיב גר תושב
לענין וחי עמך כתיב שאתה מלווה
להחיותו: **אכל אסא נעשה לו**
ערב. ערבו של לוח כנגד המלוה:
ערב

(א) [עירובין סב. א].
(ב) קדושין כח. (ג) צדקות
ז: מנלה ו: [ע"ש].
(ד) קדושין כ. [כ"ק קני].
(ה) קדושין ל: (ו) [ע"ש].
(ז) [ע"ש]. (ח) [ע"ש].
(ט) [ע"ש]. (י) [ע"ש].
(יא) [ע"ש]. (יב) [ע"ש].
(יג) [ע"ש]. (יד) [ע"ש].
(טו) [ע"ש]. (טז) [ע"ש].
(יז) [ע"ש]. (יח) [ע"ש].
(יט) [ע"ש]. (כ) [ע"ש].
(כא) [ע"ש]. (כב) [ע"ש].
(כג) [ע"ש]. (כד) [ע"ש].
(כה) [ע"ש]. (כו) [ע"ש].
(כז) [ע"ש]. (כח) [ע"ש].
(כט) [ע"ש]. (ל) [ע"ש].

תורה אור השלם

1 אם כסף תלוך את
עמי את הדני עמך לא
תתיר לו בנשך לא
תשימוז עליו נשך:
שמות כב כד
2 כספו לא נתן בנשך
ושחר על נקי לא לקח
עשה אלה לא ימות
לעולם: תהלים טו ה
3 טהור עינים מראות
ך והביט אל עמל לא
תוכל לקח תביט בוגדים
תחריש בבלע רשע
צדיק מנוה:

חבוקק א י
4 ובי ימוך אחיך עמך
ונמכר לך לא תעבד בו
עבדת עבד:

ויקרא כה לט
5 ובי תשיג יד גר ותושב
עמך ומוך אחיך עמו
ונמכר לגר תושב עמך
או לעקר משפחתו:

ויקרא כה מז
6 וקצא מעמך הוא וקניו
עמו ושב אל משפחתו
ואל אמונת אבותיו ישוב:
ויקרא כה מא

7 ובי ימוך אחיך ומוך
ידו עמך והחזקת בו גר
ותושב וחי עמך: אל
תקח מאתו נשך ותרבית
וקראת מאלהיך וחי
אחיך עמך:

ויקרא כה לה-לו

גליון הש"ס

גמ' אין חגר נקנה בע"ע.
עין פ"ז דף י"ג ע"א
גרש"י ד"ה י"ג ומוס'
שם ד"ה סופי וי"ע ועין
גושן דף מ"א ע"א מוס'
ד"ה לישא: שם דרבי
ובי ימוך. עין לקמן דף
ק"א ע"א מוס' ד"ה מגר: